

Irgalmasság 6

A vigasztalás (2 Kor 1,3-7)

Válságos időkben két bibliai ige hívja föl különösen is a figyelmet. Az egyik próféta sürgetően biztat: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet...” (Ézs 40,1). Mert baj van és a megijedteket, a reményteleneket, a fájdalommal küszködőket, az anyagi csőd szélére kerülteket, a szeretteiket elvesztetteket, vigasztalni kellene. Túl sokan vannak ahhoz világunkban, akik ezt elodázhatatlanul igénylik, semmint, hogy ezt elhallgathatnánk! De ismert egy másik prófétai szó is, – tulajdonképpeni panasz – amely nem áttalja ötször is ismételni: „Nincs vigasztalom, messze van vigasztalom...” (Jeremiás siralmi, 1,1,2,9.16.17). Hogy ezeket valaki komolyan veszi-e vagy sem, az mit sem változtat magán a tényen: v i g a s z r a szorult ez a mi világunk, minden nyomorúsága és sikereivel hengegése közepette!

1.

Akár végigtekintünk az emberiség történelmén, akár egyéni sorsok nyomát kutatjuk, azt kell mondjuk, hogy soha nem volt meg a világ vigasztalás és vigasztalók nélkül. Ha azért ezzel a kérdéssel foglalkozunk, csak beállunk azok végtelen sorába, akik – kényszerből vagy önként – vállalják a vigasztalás nem is olyan könnyű feladatát vagy aki maguk is igénylik, hogy adott esetben vigasztalásban részesüljenek. Nem csupán kultúrtörténeti érdeklődés kielégítése tehát, ha emlékeztetünk a különböző idők ezzel kapcsolatos kísérleteire. Nem mindenki fogadta el például Juliánusz római császár bölcsnek tartott tévedését: „Minden mulandó, ezért balga és szükségtelen gyászolni.” Hiszen valamennyiünk életének vannak/lehetnek állomásai, amikor gyászba borul minden és bizony akkor a császári bölcsesség segít legkevésbé.

Ennek megfelelően gazdag, szinte áttekinthetetlen a kérdés megoldásának és gyakorlásának ügye. Számtalan a vigasztaló könyvek, levelek száma, amelyek a témához jó tanácsokat igyekeznek nyújtani. De tudunk ókori vigasz-klinikákról és a minden emberre kötelező „vigasztalási kötelezettségről” is. Voltak idők, amikor a vigasztalást a tulajdonképpeni orvosi feladatok között tartották számon, máskor ugyanezt a költőktől, filozófusoktól, sőt muzikusoktól várták el. Így születtek a különböző Requiemek, Luther pedig a mohácsi csata után megözvegyült Mária királyné v i g a s z t a l á s a végett magyarázta a nyolc bűnbánati zsoltárt. Sírköre vésték, hogy „ne gyászolj, senki sem halhatatlan” és tömegével maradtak ránk halottbúcsúztató beszédek, prédikációk, amelyek általában az elhunyt érdemei széles ecsetelésével kívántak vigaszt nyújtani. No és bőségesen ismertek azok a vigasztaló iratok, amelyekben – a római Cicero nyomán – a szerzők nemcsak jó tanácsokat másoltak, de elsősorban azokat a maguk vigasztalására írták.

Bibliai zsidó szokások is a gyász csökkentésére törekedtek: például a gyászolót legalább hat napig nem hagyták egyedül magára. Kötelességszerűen kellett vele gyászolni, tehát sírni és panaszkodni, amiért a görög világban még fizetés is járt. Pár évtizeddel ezelőtt még a mi vidékeinken is ismertek voltak a sirató asszonyok... De mindezeket túl Jób barátai, akik, meglátva annak elrettentő állapotát, „mellette ültek a földön hét nap és hét éjjel, de egyik sem szólt hozzá egy szót sem, mert látták, hogy milyen nagy a fájdalma” (Jób 2,13). Bizonyos esetekben is lehet a vigasztalás egyik formája a csendes „együttérzés”? Van nyoma annak is, hogy a részvétlátogatásra érkezőtől elvárták a gyászukban való cselekvő – panasszal, sírással, jajgatással – részeselet.

2.

Mindenki, aki már a vigasztalás feladata előtt állt, tudja, hogy valódi szomorúságban, gyászban, nagy veszteség idején igazi vigaszt nyújtani nem is olyan

egyszerű feladat. Közhelyek, szép szavak, féligazságok, kegyes füllesztések, felületes megoldást kínáló gesztusok gyakran inkább sértik, mint segítik a vigasztalásra szorulókat. Ezt érezte Pál apostol is, amikor saját alapítású korinthusi gyülekezetével, valami oknál fogva megromlott a viszonya. Ő, aki nemcsak a képmutató szeretettől óvott másokat (Rm 12,9-13), hanem a szükségét szenvedőkkel való közösségvállalásra is intett, – ami bizonyos körülmények között a vigasztalást is magába foglalhatta, – ez alól magát sem vonhatta ki. Korinthusba írt második levele hünen mutatja, hogy mennyire foglalkoztatta és nyugtalanította ez az áldatlan állapot. Mai szakaszunk nem csupán azért figyelemre méltó, mert annak néhány versében nem kevesebb, mint tízszer fordul elő a vigasztalás, vigasztalni szó. Hanem azért is, mert – mintha itt nagy lélegzetet venne – hogy rátérjen a viszony valamiféle rendezésére. Tudja, hogy mind a gyülekezetnek, mind neki magának is nem vitákra, jó tanácsok vagy szemrehányások váltására, hanem vigasztalásra van szüksége. A közvéleményben ismert felszínes vagy éppen moralizáló megoldásokhoz ő is nyúlhatott volna, de ezt nem teszi. Mélyebbre ás és maradandót szeretne kezdeményezni. Ha jól látom, ezt három lépésben teszi.

Mélyeséges imádsággal kezdi: „Áldott az Isten... a vigasztalás Istene...” Ne legyintsünk itt azzal, hogy minden hívő zsidó igazában ugyanígy kezdett hozzá valami ügye kéréséhez. Nyilván neki is fülében csengtek ilyen mondatok, mint „Én vagyok vigasztalótok!” (Ézs 51,12) vagy „Megvigasztalja népét az Úr” (Ézs 52,9). Erre az isteni támogatásra ő is számít, de két ponton meg is toldja ezt: egyrészt úgy fordul Istenhez, mint aki a Jézus Krisztus Atyja, másrészt mint aki a vigasztalás Istene. Azért fordul hozzá, mert erre őt Jézus Krisztus tanította és ő neki hitte el, hogy „amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja néktek” (Jn 16,23). Így lesz tehát minden vigasztalás f o r r á s a nem ő maga, hanem Isten, aki mellette áll és ad erőt, ha vigaszra van szükségünk, akár, hogy mi vigasztaljunk, akár, mert vigasztalásra szorultunk. Ezért mondhatta Luther olyan nagy nyomatékkal, hogy a minden vigasztalás Istene a mi Istenünk „névjegyé”. Erre Jézus tanított meg minket, s ezért az igaz vigasztalás érvénye nem utolsó sorban attól függ, hogy ebben a kérdésben is fölvevük-e Istennel a kapcsolatot vagy mellőztük azt?

Majd összekapcsolja a saját tapasztalatát a korinthusiaknak is rendelkezésre álló vigasztalással: Isten vigasztal m i n k e t – és ez sokkal több udvarias megfogalmazásnál. Mutatja, hogy amikor ő vigasztalni kívánja ellenfeleit, nem áll fölöttük kioktató tanítóként, hanem bevallja, hogy velük együtt szorul ő is vigasztalásra. Tudja, hogy mi mindnyájan nem csak vigasztalásra kötelezettek vagyunk, de bármikor mi is arra szorulhatunk. „...ha szorongattatunk ez vigasztalásotokra van, ha vigasztaltatunk vigasztalástokra van” – s ez nem más, mint a kölcsönösség kifejezője. Ez a sorsközösség nyílt vállalása, amely a mi vigasztalási kísérleteinknél is példaként állhat előttünk. Legjobb azért, ha csak annyira megyünk el a vigasztalásban, amennyi nekünk is segítene, szükség esetén. Intés arra is, hogy hangzatos túlzásokkal csínjában járjunk.

Mindezt még hatásosabban fejt ki, amikor azt mondja, hogy Isten az ő vigasztalásával képessé tehet bennünket mások vigasztalására. Bennünket pedig ő azzal vigasztalt, amit Jézussal tett. Szenvadásában sem hagyta magára, elannyira, hogy még akkor is ilyen bizalommal fordult hozzá: „Én Istenem, én Istenem...” Ezért mondhatta ki, hogy „legyen meg a te akaratod”. Minden mi vigasztalásunk csak ezen a háttéren igaz és hatásos. Ezért kérhetjük Pállal együtt: „Maga pedig, a mi Urunk Jézus Krisztus és Isten, a mi Atyánk...vigasztalja meg a ti szíveteket...” (2 Thes 2,16-17).

3.

Arról se feledkezzünk el, hogy a vigasztalás is hozzátartozott Jézusunk munkaprogramjához. Amikor például halotti menettel találkozott és megtudta, hogy egy özvegyasszony egyetlen fiát vinnék a temetőbe, akkor látván a síró anyát, mintegy

önként ezt mondta neki: „Ne sírj!“ Ez magában ugyan semmitmondóan hangzik, ahogy azt talán már mi magunk is elmondtuk – esetleg zavarunk leplezése végett gyászolóknak. De míg a mi szánkban ez esetleg szokványos formula maradt, addig Jézusnál ott volt a „motivációja“: megesett rajta a szíve! Ez az isteni lehajlás, amely az emberi szomorúság láttán nem marad soha érzéketlen (Lk 7,11-17).

Márk jegyezte fel Jézus legkurtább gyógyítási történetét: meggyógyította Péter anyósát, miután kézen fogta és talpra állította. Egyetlen szó nem esik, de itt az evangélista olyan mélyértelmű szavakat használ, amelyekre érdemes felfigyelnünk. Jézus nem csak megfogta a beteg kezét, hanem „meg is ragadta, magához vonta és a hatalma alá helyezte“. Aminek eredménye nem csak a láz megszűnte lett, hanem a meggyógyult azonnali szolgálatba állása is. Jézus jelenléte, hatalom-átruházása felért szóbeli vigasztalással. Amikor pedig a vérfolyásos asszonnyal és a zsinagógai előljáró lányának esetével találkozott, szinte azonnal mintegy munkatársaiul hívta meg őket: „A hited megtartott téged“ – mondta az asszonynak és „Ne félj, csak higgy“ – a kétségbeesett apának tett biztatás (Mk 5,21-34).

Lázár feltámasztása előtt is vállalta Jézus a vigasztalás nehéz szolgálatát, mind a tanítványainál, mind Lázár nővéreinél. A betegség hallatára először tanítványait kellett felvilágosítania az Isten dicsőségével való összekapcsolással, majd előre készítette fel őket a feltámasztásra. Nehezebb a feladata Mártánál, aki bizony szemére vetette a távolmaradását. Színtelennek és szinte lelketlennek tűnik, amikor erre azzal felel hogy „feltámad a testvéred“. A történet vége azonban őt igazolja: Jézus szóval vigasztalt, amit a feltámadás tetteivel meg is erősített. Ezért olyan „eredeti“ a hálaadó imádsága is: „...meghallgatsz... hogy elhiggyjék, hogy te küldtél engem...“ (Jn 11).

A vigasztalás szolgálata mindenképpen az irgalmasság cselekedetei közé tartozik, amelyre mindnyájunknak van megbízatása. Kár lenne – adott esetben – úgy viselkednünk, mintha erről mit sem tudtunk volna. Ezt a feladatot sem végezhetjük felemásan, hiszen akkor a figyelmeztetés fenyeget: „Nyomorúságos vigasztalók vagytok...“ (Jób 16,2). Feladatunk nem egyszerűen morális kötelességteljesítés, hanem a szenvedőkkel való együtt-szenvedés. Amihez kérnünk kell Isten Lelkének segítségét. Akár ezzel a nagyon régi énekkel is: „Ó, Szentlélek, segítséged és jótetszésed nélkül, minden művünk teljesen hiábavaló Isten előtt.“

Egy múlt század elején írt magyar szómagyarázat a vigasztalást a „jóakaró“ címszó alatt sorolja fel, a részvétellel, az irgalommal és a jószívűséggel együtt. Igen, az igazi vigasztalásban mindez összesűrűsödik: részvét, irgalom és a jó szív. Ezek nélkül vigasztalásunk csupán hitegetés, kecsegtetés, amelynek fedezete nincsen. De velük engedelmeskedhetünk az apostoli intésnek: „Kérünk titeket, testvéreink... biztassátok a bátortalanokat, karoljátok fel az erőtlenekeket, legyetek türelemmel egymáshoz“ (1 Thes 5,14). Ámen

Gémes István